

מוֹטִיב

על שם ליאורה דיין

ירחון בנושא שירה וספרות עברית

גיליון 19 | מרץ 2017, אדר ה'תשע"ז

אילנה בר-שלום
רחל היימן
דינה וולוך
הילה מגל-נמש
יוסיפיה פורת
עדי פלד-שריג
נסים פרנקו
מרדכי קטן
יורם רומם
אורלי שמואלי

צפיות

גיליון 19 מתחיל...

אנו שמחים לפרסם גיליון נוסף של ירחון השירה והספרות "מוטיב", ונושאו: צפיות - אילו ציפיות יש לנו מעצמנו? מהסביבה שלנו? מה אנחנו מקווים, למה אנחנו מייחלים?

אנו מאחלים לכם חג פורים שמח.

קריאה מהנה,

אלירן דייץ, יאיר בן-חור, רובי גורדון

ירחון "מוטיב" הוא כתב עת מקוון לעת עתה המתפרסם אחת לחודש. כל גיליון יעסוק בנושא שהמערכת תבחר, ויפורסמו בו עשר יצירות. העבודה בירחון מתבצעת בהתנדבות מלאה, אי לכך אין לצפות לתגמול כספי כלשהו על פרסום יצירות, לרבות לא לתגמולים כלשהם; בשליחת יצירה לפרסום מאשר היוצר את אפשרות פרסומה בירחון, ולא יהיו ליוצר השגות או טענות באשר לפרסום או לאי-פרסום יצירתו בירחון.

ליאורה דייץ ז"ל הייתה אוהבת אדם. אהבתה הגדולה ביותר הייתה למילה הכתובה ולקריאת ספרות ושירה, ואותם קראה עד סוף ימיה.

ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה ונושא את שמה.

זחל ירקרק אָחַד
הִרְגִישׁ פְּתָאֵם מְאֹד לְבַד.
”אֲנִי כֹל כֶּךָ מְסֻפֵּן...” הִרְהַר,
”יֵהְיֶה נִחְמָד לְמִצָּא חֵבֵר.”

עַל עֵץ גְּבוּהָ בִּגְנָה
רָאָה צְפוּרֵי אַחַת קִטְנָה:
”שְׁלוֹם צְפוּרֵי, הִגִּידִי לִי,
הֲאֵם אַתְּ חֵבֵרָה שְׁלִי?”

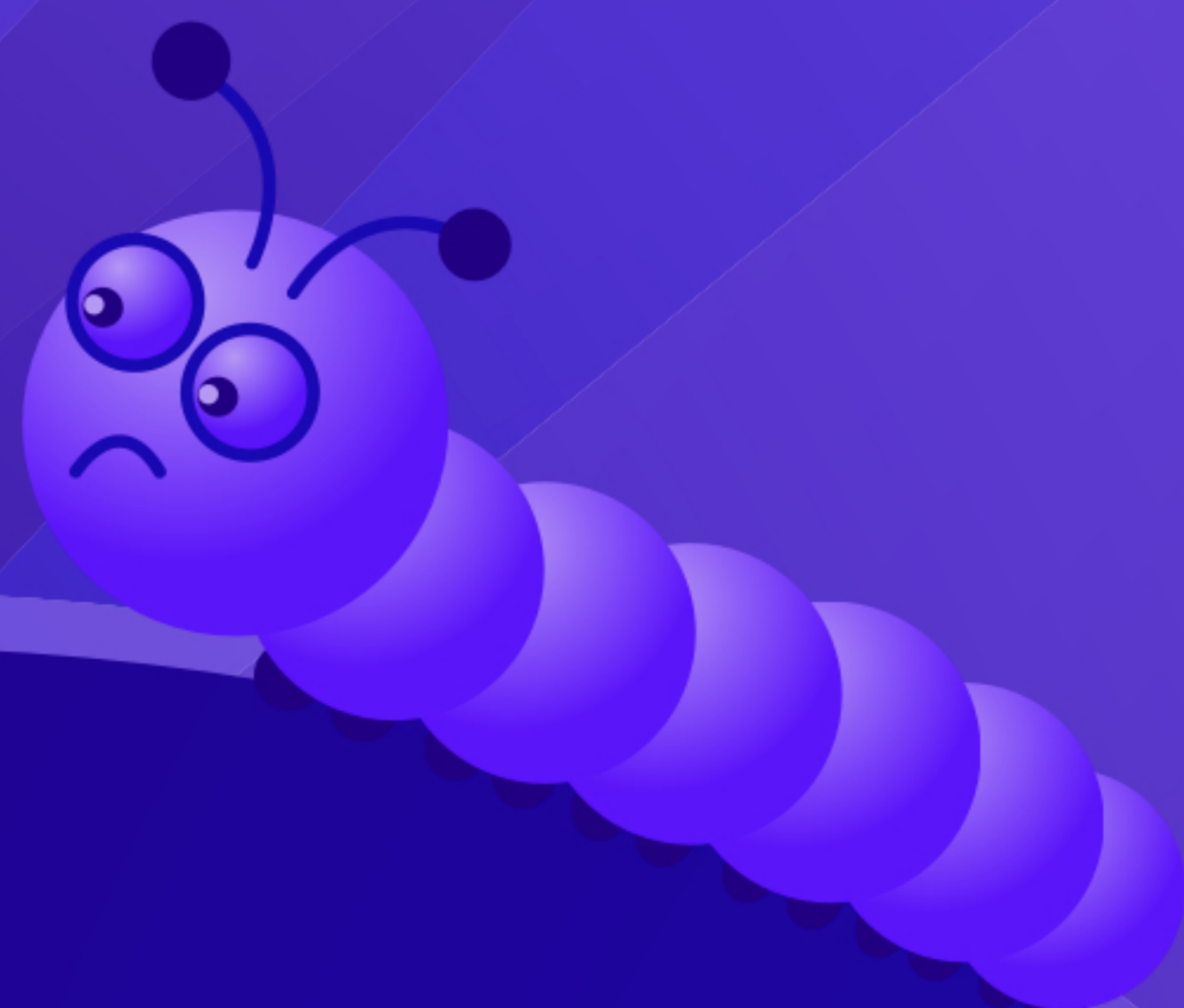
”תְּתַבְּיֵשׁ לְךָ, חֲצוּפָה,
הֲרִי אֵינְךָ יְכוּל לְעוֹף!
אֲזִי לְךָ מְכָאֵן מִהֲר־מִהֲרָ.
חֲפֵשׂ לְךָ חֵבֵר אַחֵר.”

וּבִכֵּן, עַל עֵץ שְׁבִגְנָה
עֲמָדָה צְפוּרֵי אַחַת קִטְנָה,
אָבֵל לְזַחַל הָאֲמָלֵל
עֲדִינְ אֵינְ חֵבֵר. חֲבֵל...

הַזַּחַל אַחֵר כֶּךָ פָּנָה
אֶל כָּלֵב פּוּדֵל בְּמְלוּנָה:
”שְׁלוֹם וַיּוֹם נִפְלָא, חֵבֵר,
אוּלַי תְּבוֹא קִצָּת לְבִקֵּר?”

אָבֵל הַכָּלֵב גִּאֲוֹתָן:
”אֲנִי הֵכִי יָפָה בִּגְנָן
וְגַם חֲמוּד וּמְתִלְתֵּל!
אַתָּה אֵינְךָ יָפָה בְּכָלֵל...
אֲזִי לְךָ מְכָאֵן מִהֲר־מִהֲרָ
חֲפֵשׂ לְךָ חֵבֵר אַחֵר.”

כָּלֵבֵלֵב יָפָה וְגִאֲוֹתָן
וְגַם צְפוּרֵי אַחַת קִטְנָה
הָיוּ אֲצִלְנוּ בִּגְנָה,
אָבֵל לְזַחַל הָאֲמָלֵל
עֲדִינְ אֵינְ חֵבֵר. חֲבֵל...

עכשו הזחל לא ותר.
הרי כל כך רצה חבר...
ואז בקצה הגן ממול
הופיע כך פתאם חתול!
"שלום חתולי, מה שלומך?
אוכל להיות חבר שלך?"

אך החתול התחיל לשאל:
"לומר מיאו אפה יכול?
גם לא לקפיץ או קצת לרוץ?
חבר כמוך לא נחויץ!
אז לך מכאן מהרמהר
חפש לך חבר אחר."

חתול שחור עם אף לבן,
כלבלב יפה וגאותן
וגם צפור אחת קטנה
היו אצלנו בגנה,
אבל לזחל האמלל
עדין אין חבר. חבל...

הזחל, שהיה עצוב,
ראה בערוגת הכרוב
ארנב קטן ואפרפר,
נגש אליו וכך אמר:
"הארנבים נהדרים!
האם אנחנו חברים?"

והארנב: "לא! איך אוכל?
הרי אינך זריז בכלל!
אפה זוחל לאט כל כך!
זה מעצבן ומגחך,
אז לך מכאן מהרמהר.
חפש לך חבר אחר!"

ארנב אפור ודי קטן,
חתול שחור עם אף לבן,
כלבלב יפה וגאותן
וגם צפור אחת קטנה
היו אצלנו בגנה,
אבל לזחל האמלל
עדין אין חבר. חבל...

חשב הזחל והחליט
למצא צפרדע בשלולית:
"שלום ויום מאד נעים
ליפהפיה בצפרדעים!"

אך היא התפוצצה מצחוק:
"אתה יותר מדי ירק!
אני מעדיפה חיות
מאד צבעוניות!
אז לך מכאן מהרמהר
חפש לך חבר אחר!"

ובכן, צפרדע צחקנית
וכמוכן קרקרנית,
ארנב אפור ודי קטן,
חתול שחור עם אף לבן,
כלכלב יפה וגאותן
וגם צפור אחת קטנה
היו אצלנו בגנה,
ורק לזחל האמלל
עדיין אין חבר. תכל...

בבקר צח הזחל קם
באפן מיוחד מקדם,
הביט בנחת במראה,
ושם חכתה לו הפתעה:
עכשו הוא גלם! מה קרה?
האם זה טוב? האם זה רע?
אך עוד לפני שהתרגל,
הוא שוב בדק והסתכל.
הנה הפך כבר לפרפר
קליל, יפה ונהדר!

האחרים הביטו גם.
"הנה פרפר", קראו כלם,
"כמה יפה הוא! איזה גוף!
תראו, הוא גם יכול לעוף!"
וכל אחד אמר: "סליחה,
אפשר להיות חבר שלך?"

אך הפרפר הצבעוני
ענה: "חבר? לא! לא אני!
עכשו, כשאני פרפר
את חברי אני אבחר.
ולא ארצה גאותנים,
או חתולים יללנים,
וחוץ מזה אני יודע,
גם לא צפור ולא צפרדע.
אעוף מכאן מהרמהר
כדי למצוא חבר אחר!"

אוסטרליה איננה מה שאתם חושבים

עדי פלד־שריג

הגוף שלי חזק אך
רגלים ענקיות וזנב יציב
אינם יכולים לפתור הכל.
הגורים שלי נכנסים ויוצאים.
גופי הוא בית לפחד, לרעב, לעיפות.
אינני זוכרת מתי לא הייתי אמא.

לו רק הָיה מקום בעבורי.
להשליך מעלי את חפוש המזון
האינסופי,

את נתורי הדאגות,
את כלבי הדינגו המאִמים,
את המכונות המהירות.

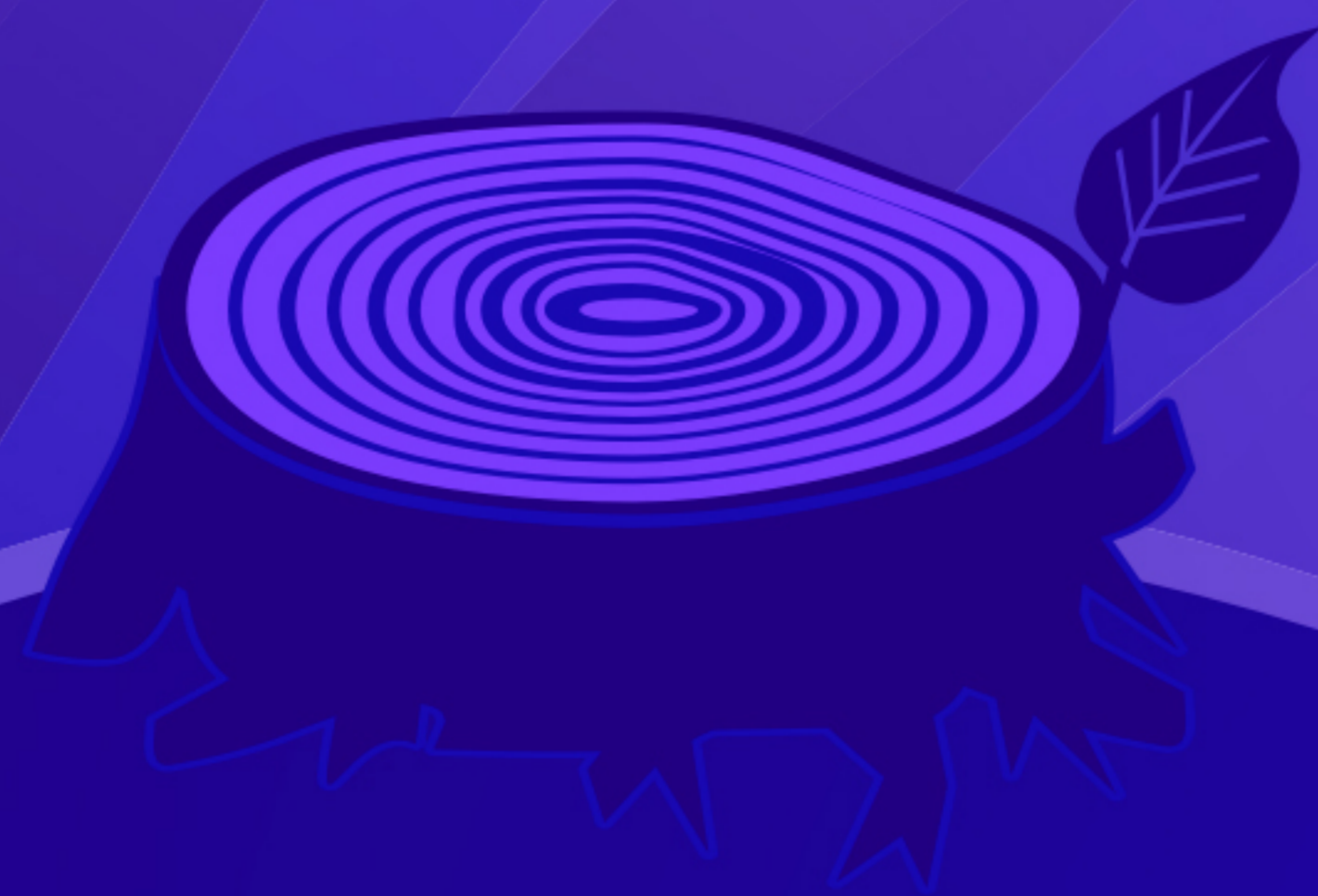
אוסטרליה איננה מה שאַתם חושבים
וכל אחד זקוק לכיס,
אפלו חֶיה גדולה כמוני.

אילנה בר־שלום

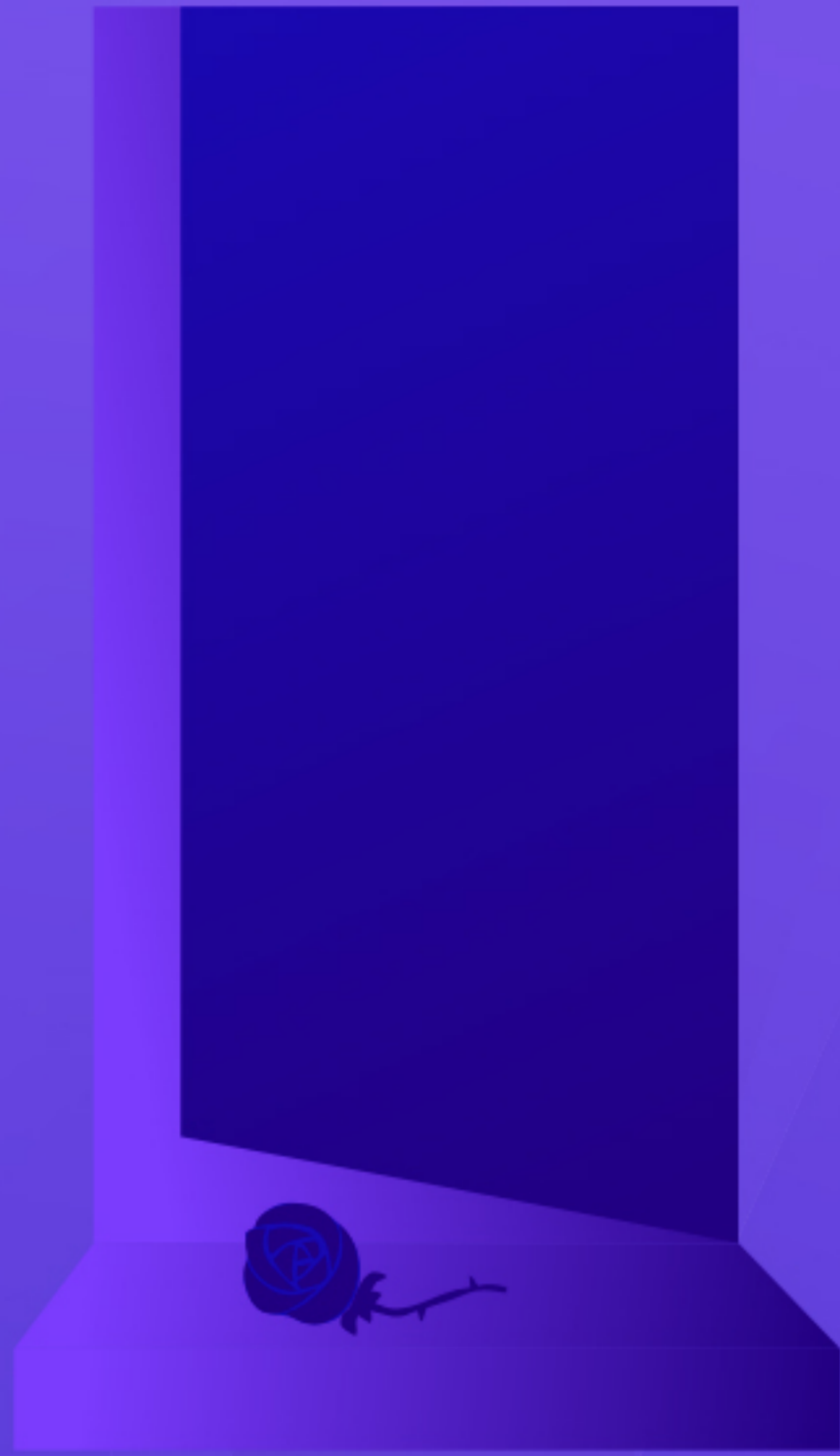
יבול
 המזון אֶזל כָּלִיל,
 נגמר.
 בְּלִיל אָמַשׁ הַחַל
 שָׁלֵג,
 פּוֹרֵשׁ שְׁמִיכָה לְבָנָה
 עַל הָעֵמֶק.
 הַעֵץ כָּלָה,
 הָאֵשׁ כָּבְתָה.
 הַתְּקִשִּׁיתִי לְנֹבֵט
 בְּמַעְרָה,
 מִשְׁתַּרְעַת כְּמַבֹּךְ
 טְבָעִי.
 לְמָרוֹת שֶׁהַכְּרָתִיהָ
 הֵיטֵב.
 דְּבָרִים כֹּה רַבִּים
 הִשְׁתַּנּוּ בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנִים,
 לֹא עָמְדוּ בְּשָׁנֵי הַזְּמַן.

קָרַן אֹר חֲמָה
 הַבְּלִיחָה בְּאַפְקֵי,
 בְּהֶאֱסֵף הַיְבּוּל הַדֵּל.
 מִבְּעַד לַגְּנוֹת,
 מִשְׁתַּקְפִּים
 בְּשָׁלֵג לְבָן פְּתִיתִי
 צָנָה.
 בְּדַמְעוֹת קָרַח
 קוֹפֵא מוֹרֵד הַלְּחִי.
 מִתְעַרְסְלוֹת נוֹצוֹת
 שָׁלֵג,
 זְעִירוֹת טְהוֹרוֹת
 בְּעוֹלָם הַצַּח.
 כְּשֶׁנִּמְסוּ הָאֲפִיר
 הָעֶבֶר,
 נוֹלַד יוֹם הַדָּשׁ.

אל תסגרי את הדלת

נסים פרנקו

אל תסגרי את הדלת!
אל תשאירי אותי בחוץ!
רק את את נפשי גואלת
אל תתני את אוני מחוץ!
קנקן חיי מלאת בצוף
אל מצעי הבאת מזור
מקור אשרי עמך צרוף
ואם אלך תמיד אחר
על מקומך יהל האור
כל מגעך אברות כנף
אל ניחוחך לעד אחר
ולעזרך כחי מונף
הצפרים נושאות שבך
מאהבה לבי לזהט
בניתי מקום לשבתך
אני זקוק לך בכל עת
פתחי לי חריץ בדלת
שאדע שאת מעברה
אל תהיי לבך נועלת
כלי אליך
שירה.

משורר השתיקה

יורם רומם

הייתי יכול להיות משורר של טבע
המתאר את השלכת בהיותה
העצים העירומים, נפלאות הבריאה..
הייתי יכול להיות משורר התקנה
באמתחתו שירים מרגשים
על השלום הקרב ובא..
הייתי יכול להיות משורר האהבה
העורג לה, על הכאב שבה
ועל השמחה
אבל אני, אני משורר השתיקה
אני במקום שהמלה לא מספיקה
במקום שבו שורת הדממה
הלואי הייתי יכול
לכתב עכשו על האהבה,
על עולם שכלו טוב,
כלו תקנה,
על השלכת שהיתה..
אבל אני, אני משורר השתיקה..
ובכל זאת, יבוא יום
ושוב אכתב על השלכת
שחלפה, על התקנה הקרבה
אהיה משורר של אהבה.

רחל היימן

ארבעים וחמש שנים היא מביטה בי, המורה לבלט. אני עומדת מול מראה והיא מציצה מאחורי כתף ימין, רומזת לי בפה קפוץ לעבור לשורה האחרונה. אני צועדת צעד קטן לאחור. היא מזרזת אותי. מי שרוקדת אצל מארי – רוקדת ולא חולמת – רוקדת! חלומות אצל המורה מארי הם כמו קרום של קקאו. היא ממש לא סובלת אותם. רואים את זה בפה שלה. היא מצפה ממני שאבין.

את הילדות האחרות אני רואה במראה והן נמתחות כמו שצריך ומתכווצות למידה הנכונה. רק אצלי כלום לא מְשִׁפָּגֵט. כולן בבגדי בלט שחורים, שער חלק אסוף בקוקו גבוה, ורק לי התחתונים הלבנים עם הפרחים הקטנים יוצאים החוצה ומצמצמים את העיניים של המורה מארי לשני חריצים המבקשים ממני לסדר את ההופעה, לכבד את הבמה. השער שלי עף למרות שאמא שיטחה אותו בסיכות שחורות. היא מצפה ממני שאבין בלי מילים.

"אן פאס", היא אומרת בקול צרפתי וכולן אָתָה, חוזרות למראָה בזמן הנכון במבט הנכון. מדייקות "קום איל פו".

שלוש פעמים בשבוע אני בסטודיו. שלוש פעמים בשבוע אני רואה את הפנים של המורה מצטמקים לעומתי עוד בחדר ההלבשה. הילדות האחרות עומדות אסופות בשורה הראשונה, נענות לצלילי הפסנתר, "פה דה בורה" לא מבלבל אותן, הן זוקפות את גופן, מהדקות את אצבעותיהן. אני מתאמצת: מותחת את הרגליים למטה, מושכת את הזרועות למעלה, מהדקת את הבטן.

"מה את עושה?! " המורה מארי והילדות מגחכות. אני חוצה את הסטודיו אחרונה בשורה, מניפה את ידיי ורגליי בדיוק כמותן, כך נדמה לי. אחרי ההופעה אימא אומרת: "רואה? את יכולה?". אבל אני עוצרת "רונד דה ז'אמב", עומדת על שלי. אני לסטודיו לא חוזרת. המראה לא משקרת, אימא כן. אני מסובבת את הראש, פירואט חינוני בגיל 55, היא כבר לא שם. מזמן היא לא שם, המורה מארי, שמתה מן הסתם בגו זקוף ובשער אסוף. גם הילדות האחרות כבר אינן. הן נעשו נשים, נלחמות בגוף שצמח מהן, פלייה רלווה, פלייה רלווה. לפני שלושה חודשים נכנסתי לסטודיו לריקוד. אני רוקדת עם המורה לינה שהשער שלה מלא תלתלים. עכשיו אני כבר מבינה שהמראה משקרת, אימא לא.

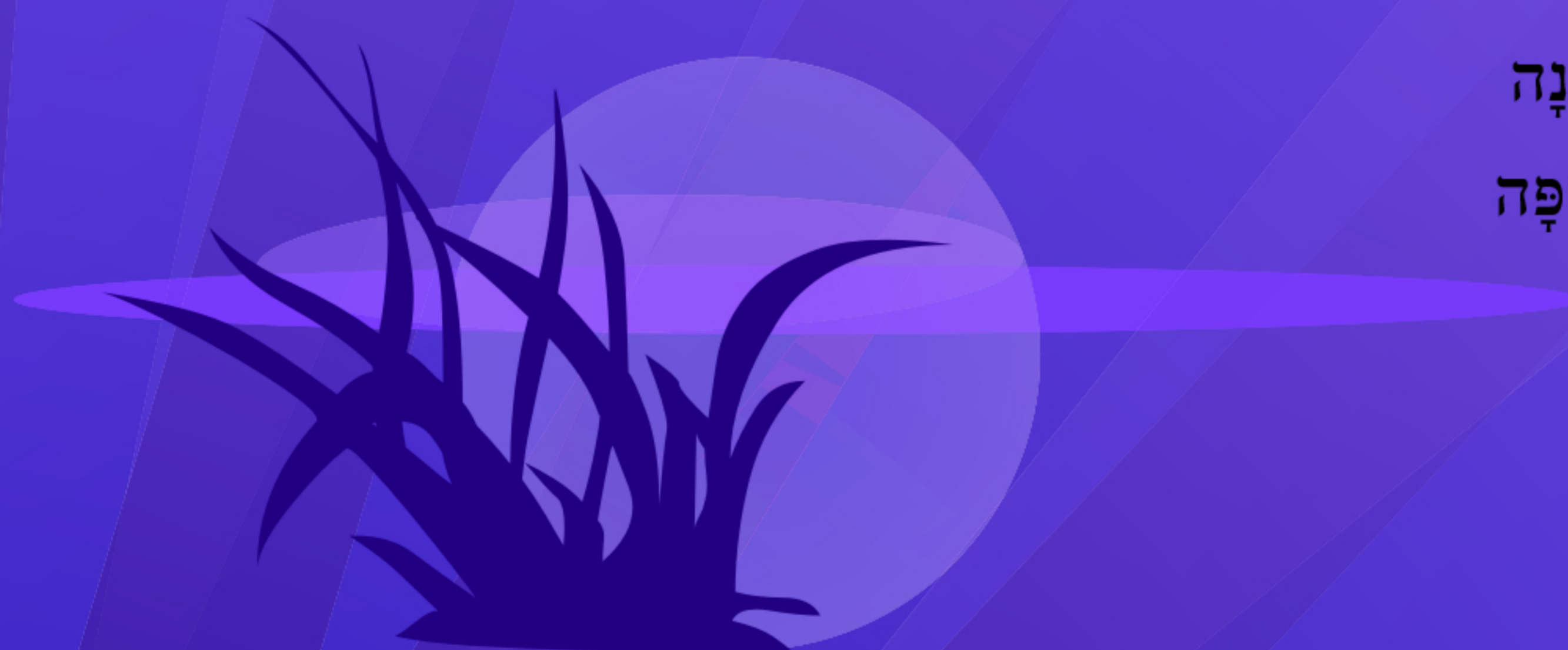

הילה מגל־נמש

כְּשִׁיבְלֵי הַחֶבֶה בְּתַנוּעָה מִתְמַדָּת
כְּשִׁחְמְרֵי הַגָּלִם בְּלִישָׁה רַכָּה
כְּשֶׁהָאוֹר בְּשִׁפְעָתוֹ וְאֵין לְאֵן לְרַדֵּת
כְּשֶׁהִיגוֹן נֶעְלָם אֶל מְחוּז הַמוֹעֵקָה.
כְּשִׁפְנֹכֶת הַדְּמָעוֹת רוֹוֶיֶת זְמַן דְּהוּי
כְּשִׁקוֹרִים דְּקִים שׁוֹב אֵינָם מִשְׁתַּרְגְּלִים
כְּשִׁכּוֹכְבֵי מְנַצְנֵץ, בְּדָבָר אֵינֹו תְלוּי
כְּשִׁאוֹרִים וְתַמִּים בְּמַעְגְלֵי חֲגִים.
כְּשִׁעֲסִים עֲנוּגִים בְּכָל מְלוֹאֵי
כְּשִׁחֲסָדֵי מְמָטִיר טְפוֹת שֶׁל זָהָב
כְּשִׁאֲהוּב לְבִי מְצַפָּה לְבוֹאֵי
עַל הַרְרֵי נְחֻשֶׁת נְתַמְזַג וְנֹאֲהָב.

כְּשִׁאֵינְנִי עוֹד הַלְבָנָה
שֶׁלְאוֹר הַחֲמָה מְצַפָּה
כְּשִׁאֲנִי
הִנְנִי
הַחֲמָה.

ציפיות לא רק בכריות

יוסיפיה פורת

הסימנים הופיעו כבר מהבוקר. הגשם שפסק לרדת, השמש שהציצה מבין העננים וקרניה ציירו קשת מרהיבה בשלל גוונים והנשיקה החמה מטובי בעלה ואלוף נעוריה. כל אלו העידו שהולך להיות לה יום מצויץ. אפילו השמים התבהרו וצחקו אליה בכחול והצמיחו בתוכה תחושה מתוקה של ציפייה שליוותה אותה לאורך היום. אכן, שישים שנות חיים לא הולכים ברגל. 'נדמה שהכול שמחים אתי', הרהרה נירה בלבה בעודה מעלה בדמיונה את טובי נכנס הביתה עם זר ורדים סמוק וענקי ומאחוריו מסתרות פניו המחייכות. אף העזה לפנטז ולדמות בלבה איזו מסיבונת קטנה, מין הפתעה מיוחדת ומשפחתית שהכין לכבודה.

משחלפו השעות ופרט לברכות מאחותה ומידידיה הווירטואליים שום דבר מיוחד לא התרחש, וטובי הגיע רעב ובידיים ריקות כמדי ערב – התפוגגה והלכה תחושת המתקנות, והרגשה מרירה של אכזבה בעבעה בבטנה כמו עיסה סבוכה ומוגלתית. "באמת, נירה!" הגיבה למחרת שולי אחותה, "למה ציפית? בעצמי שמעתי אותך אומרת שלא צריך לעשות עניין מימי הולדת ושכל מסיבות ההפתעה וההילולות סביבם הן גבב של מילים והעמדות פנים". "למה ציפיתי?" השיבה נירה ברגזנות, "ציפיתי להתייחסות! למתנה קטנה. פרח, שוקולד. משהו. לא מגיע לי?" אמרה ולא הסגירה שעמוק בפנים גם היא מתאוה לפעמים שיחגגו לה ויפליגו בשבחיה בפניה. "למה שלא תגידי לו מה את מרגישה?" הציעה שולי.

"אני צריכה להגיד? אחרי כל השנים שאנחנו יחד הוא אמור להבין לבד".
"אף אחד לא מושלם, נירה. גם לא טובי", אמרה שולי והציעה לה לא לקחת ללב ולא לעשות מזה עניין.

"ציפיות יש רק בכריות", הזכירה את מה ששמעו שתיהן בבית אמן.
'האומנם?' חשבה מירה. ומה עם הציפיות של הוריה, טובי, של המנהלים שלה, ממנה?

תהיי ילדה טובה, תתנהגי בנימוס, תאכלי בפה סגור, תלמדי, תכבדי, תעשי מה שאומרים לך. אל תתווכחי, תתחתני. תלדי, תשמעי בקולו, תהיי אישה. תנקי, תבשלי, תכבסי, תתפשרי...

תאהבי, תאהבי, תאהבי....

המילים התפוצצו בראשה כמו פופקורן בסיר רותח והיא התקשתה להירגע. אחר כך כשיצאה לשאוף אוויר בשבילי המושב, הצטללו מחשבותיה. גם המילים שרתחו במוחה הקודח הצטננו. מה הטעם לדוש בציפיות משנים רחוקות שאולי עמדה בהן ואולי לא, חשבה. 'ובאשר לציפיות שלי מטובי, שולי כנראה צודקת. עליי להיות ברורה. אחרת הוא ידע את אשר עם לבי?' חשבה.

כשחזרה טובי כבר היה בבית וחיכה לה. "עברתי ליד החנות וחשבתי שתשמחי למתנה כזו", אמר והצביע על אדנית שהייתה גדושה ברקפות ביישניות שפרחו במלוא יופיין במרפסת. אף שחשדה באחותה, הודתה לו בנשיקה מתוקה.

"זה מקסים!" אמרה ושניהם הביטו אל הים שנשקף מולם ואל השמש, כדור אש כתום ולוהט שהכין מופע מרהיב של שקיעה בשמים שנצבעו בשלל גוונים כמו עבר בהם צייר במכחולו.

מאוחר בלילה שאלה אותו אם יש לו ציפיות ממנה ואילו.

"מה פתאום את שואלת?"

"סתם. בא לי לדעת".

"האמת שאין לי ציפיות מיוחדות", השיב בכנות, "רק שתאהבי אותי".

תאהבי, תאהבי, תאהבי... שוב?

'ואתה אומר שאין לך ציפיות מיוחדות', חייכה וחיבקה את גופו הגדול.

אורלי שמואלי

אצלי

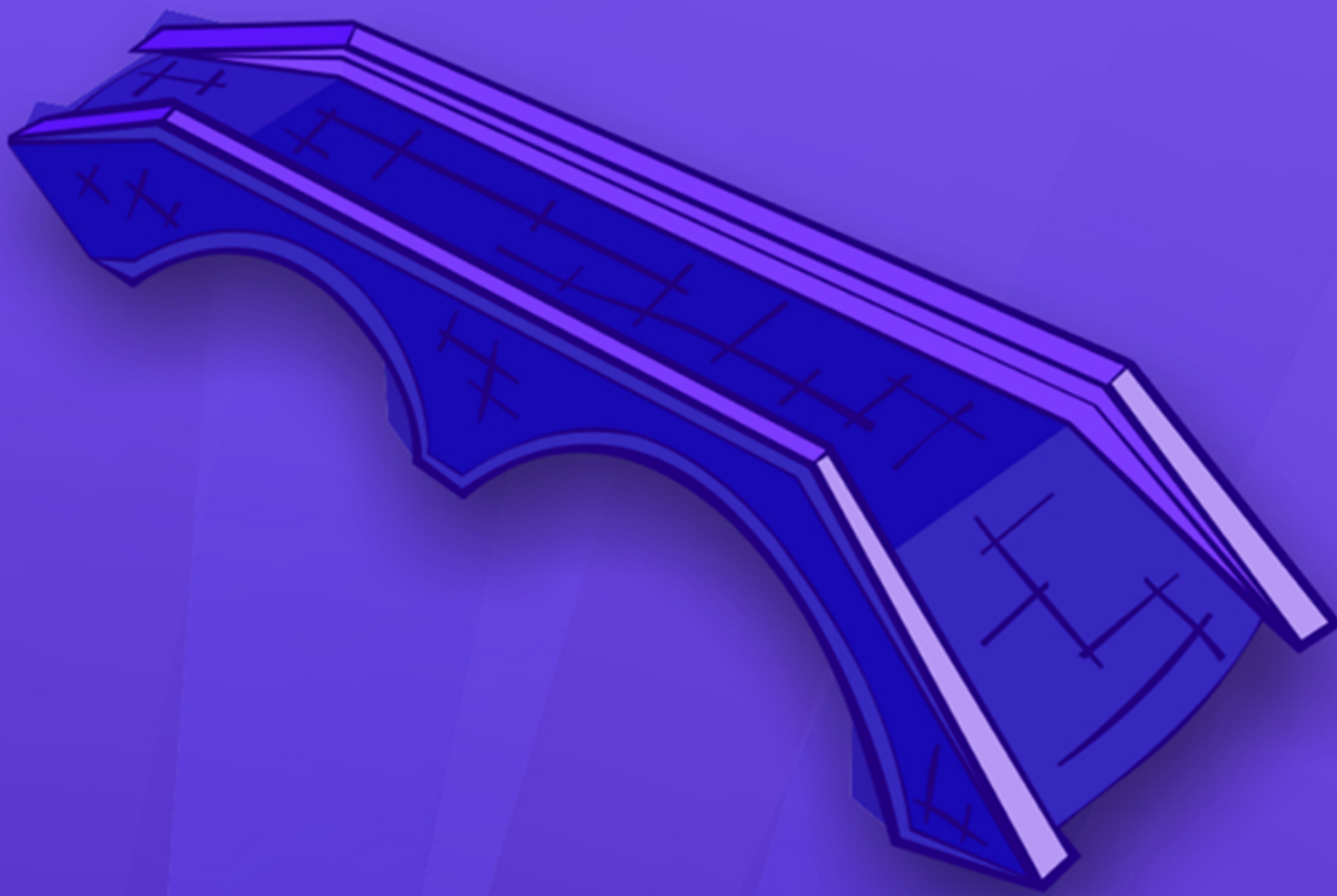
עץ הלימון מסמן את תחנת
הגעגועים שלך,
צלך מחבק ענפים ירקים,
מתחפרו אפה חונה.
בבקר אפה משקה אותו,
מקשית בזרם צנור
גשר לרגע בינינו.

אצלך

במסלעה ליד שדות האגיס
פתבת: "אני חייב לך המון נשיקות"
ובא הסתו.
חצבים התפרו סביבנו
היו לנו כל המלים הנכונות,
יכלנו להיות שירה בעמק.

כאן

לעתים אני נתקלו בך
כאלו עודך כאן.
פותחת את הדלת
והנה אפה —
חותך את שתיקתי
בשתיקתך.

בְּרַחֲוֹב מְקוֹה יִשְׂרָאֵל,
מֵאַחֲרֵי עֶשֶׂן אוֹפְנוּעִים מְלֹוא הַרְאוֹת,
חֹנֶה סְמוּךְ לְאַבְנֵי שְׁפָה שְׁבוּרוֹת
קָרוֹן הָאֵל.

וְאֵת מַחְזֵה זֶה אֲשֶׁר נִגְלָה,
מְלוֹת הָעוֹבְרִים וְהַשְּׂבִים לֹא תִיטְבְּנָה לְתֹאֵר,
כִּי בַיּוֹם הַהוּא קָלְלוֹת וְהַפְּגָנוֹת כְּמַחֲוָה סְבִיבוֹ לְכַעַר
הַשָּׁה לְעוֹלָה.

וּמוֹל אוֹתוֹ טֹהַר שְׁלִישֵׁי זֶה,
פְּרוֹתִיָּה שֶׁל הָאָרֶץ, אִישׁ וְעוֹד אִישׁ סוֹחֵט,
אוֹמְרִים דְּבָר, מְדַבְּרִים אֶת מִיץ קִבְתָּם לְחֵטָא,
בְּרִקּוֹן הַחֲזָה.

וּמַחֲכָה עֲדִין הָאֶחָד
עַל אֵף אַבְנֵי הַשְּׁפָה הַשְּׁבוּרוֹת,
וְעֲדִין נֶצֶב, לְלֹא חֲלוֹנוֹת וּלְלֹא דְלָתוֹת,
מִשְׁכְּנוֹ שְׁנַדָּד.

אנו קוראים לכם לקחת חלק גם בגיליון הבא...

איך אתה רואה את חיך בעוד 20 שנה?
מה תעשה בעוד 20 דקות?
מיהם 20 החברים הטובים שלך?
מי קורא 20 עמודים ביום?

לרגל הגיליון העשרים של מוטיב אנחנו
מקדישים אותו לכל מה שקשור למספר 20:
20 שנה, 20 עמודים, 20 קופסאות...

אתם כבר מוזמנים לשלוח אלינו את יצירותיכם
בנושא זה לכתובת הדואר האלקטרוני
info@motiv-magazine.co.il
נא לשלוח עד שלוש יצירות בלבד ליוצר –
שירים מנוקדים וסיפורים קצרים עד 550 מילה.

תודה
אלירן, יאיר ורובי

מייסד: אלירן דיין
עורך אחראי: יאיר בן-חור
גרפיקה ועריכה: רובי גורדון

עקבו אחרינו גם בפייסבוק /motiv.magazine